

ըրջանէն սկսեալ՝ կուրորէն անհամակիր ձգտում մը երեցաւ հակառակ եկեղեցականներու, ու նոր սերունդը հետեցեալ վարպետներուն:

Հայկական կրօնական հոգեբանութիւնը իր վաղեմի մաքուր տոկուն կորովին մէջ պահելու համար, վերազարթումի գրական դպրոցը չունեցաւ յատուկ հեղինակներ: Բայց պատմութիւնը կը հաւաստէ, թէ Հայրենիքը հոգիի ու մտքի համերաշխութիւնով կրցեր է կանգուն մնալ: Հայ արիւնի առաքինութիւնն է կրօնքը...

Հ. Ս. ԵՐԵՄԵԱՆ

ՕԴԱՆԱԻԱԲԱՆԱԿԱՆ

Եթէ մէկը ապագային օդանաւարկու թեան պատմութիւնը գրելու ձեռնարկէ, անոր պիտի կցէ. Հայ անունը, ապահովարար:

Անցեալ ամիսներուն Հայ թերթերն աւետեցին երկու Ֆրանսահայ երիտասարդներու ունեցած օդանաւի գիտեցողքը. Տիգրան Արամ, որ հնարիչն է նոր տեսակի մը. իսկ Երուսաղէմ Նազարեան, իր կատարելագործած օդանաւով քանի մը օրէն պիտի սաւառնի դէպ ի Կ. Պոլիս, Ռուսաստան, Պարսկաստան և Հայաստան ու այլուր:

Մենք անոնց մասին ուրիշ աթիւ կը խօսինք. առ այժմ վստահ ենք ըսելու թէ միջազգային պատուոյ պիտի արժանանան և անգամ մը ևս հայ տաղանդը Եւրոպական կառավարութեանց առջև պիտի գնահատուի. արդ դառնանք մեր նիւթին:

Որքան որ 1912 և 1913ի իտալական և Պալքանեան պատերազմի մէջ գործածուած օդանաւերը նշանաւոր հանդիսացան, բայց անոնց դեռ թերի էին կատարելագործումէ, մանաւանդ անոնց մեքենաներուն խիստ շատ ծանր ըլլալը որ ապահովարար առաջին թերութիւնն է. իսկ մենարդակները և կրկնարդակները հաւասար չեն. սաւառնելու համար կը պակսին շարժումը դիւրութեամբ պատճառող և յօրինուածքը թեթեւեղ հնարքներ:

Ռէմի համախմբումին մէջ առնուած ջալերը արշալոյսը պիտի համարուին այն դարին՝ ուր այլևս մարդ ուզատորէն սաւառնի օդին մէջ, նոր թեթեւ մեքենաներով. դարձեալ, անցեալ տարուան Յուլիս 25ին Օրվիլայթ, Ֆորթ Մէյլորի կառավարական փորձերը կ'ամրողջացնէր, երբ 10 մղոն հեռաւորութեամբ տեղ մը ժամը 45,50 մղոն արագութեամբ կը կտրէր. ամերիկեան կառավարութիւնը 50.000 տալերի գնեց փորձարկուին մեքենան: Յուլիս 30ին, նախորդէն աւելի ժողովրդական ցոյց մը կատարեց Պէլքիօ, օդագնացը, երբ 25 մղոն արագութիւնով Անգլիոյ ջրանցքը կ'անցնէր:

Ռէմի Օգոստոս 22ի համախմբումին մէջ 40 սաւառնակներ ի հանդէս դրուած էին. որոնց 36ը իրենց սլացքը յաջողապէս կատարեցին, փորձին սաւառնակները հաւասարաթիւ մենարդակներէ և կրկնարդակներէ բաղկացած ըլլալով:

Հոս ժողովուրդը վեցվեցեակ սաւառնակներու միաժամանակ օդին մէջ թռիչքին հիացած ու ակնապիշ կը դիտէր և կ'ուրախանար իր օդագնացներուն յաջողութիւնը տեսնելով, որոնք շարժուել հովերը սաստեկով անասան իրենց թրախին կը հետապնդէին:

Պէլքիօ և Քուրթիս իրենց թռիչքովը ցոյց տուին թէ նպատակադիր 50 մղոն արագութեամբ հասնիլ, կարելիութիւն մըն է. առաջինը 6, 21 մղոնը ժամը 47, 78 Մղոն արագութեամբ կտորելով Մրցանակը կը շահէր. երկրորդը 12, 44 Մղոնը

արագութեամբ կտրելով Միջազգային Ռակեզոծ «Գաւաթը» յաղթանակելով Ամերիկայ կը բերէր:

Սաւառնակներու դիմացկունութիւնն ալ նշանաւոր Ֆրանմանի կողմէ կ'ապացուցուէր, 112. 90 մղոն հեռաւորութիւնը, 3 ժամ 10 վարկեան և 50 երկվայրկեանի մէջ կտրելով: Նիւ-Եօրքի Հոտսըն Ֆուլթըն տոնախմբումին մէջ, Վիլպուր Բայթ իր մեքենային տոկունութիւնը ցուցնելու համար, կը վըրնըրա Ալլընտէն Հոտսըն գետի վրայի կրէնտսթում թռչելէ վերջ իր առջի տեղը դարձաւ: Օրվիլ Բայթ, Օգոստոս ամսուն Բոցտամի ցուցահանդէսին մէջ 1600 ոտը աննախընթաց բարձրութեան մը ելաւ:

Քոնթ տթ. Լամպէտ Էյֆէլ աշտարակի վրայէն թռաւ, երբ ան Ժիւլիզիէ փարիզ և փոխադարձ 30 մղոն ճամբորդութիւն մը կը կատարէր: Ասոնց մէջ ամենախրախուսիչը՝ օդազնացներու փորձերէն յաջող դուրս գալն է: Այժմեան գիտներու խրախուսիչ հանգամանքը սաւառնակներու մեծապէս թեթեւացումն է:

Քուրթիսի մեքենան 214 քիլոյ կը կշռէ և Սանթոն Տիւմոնի «Փոքրիկ»ը 114 քիլո կը կշռէ իւր դիտատեղին ալ հաշուելով: Վարելեակը կարգ մը կտներու մէջ կը գերազանցէ սաւառնակները: Քոնթ Զէփիլին իւր անյաղթելի «Զէփիլինով» մըրցողներուն մէջ առաջինն է և ինք արժանի եղաւ «գտողներու իշխան» անունին 800 մղոնի ճամբորդութիւն մը ապահովապէս կատարելով: Նաև ուրիշ օդազնացութեան մը մէջ 150 մղոն հեռաւորութիւնը 4 ժամուան մէջ կտրեց իրեն հետ ունենալով ոչ նուազ քան 26 մարդիկ:

Կ'արժէ նաև հոս յիշել — թէպէտ և մեր այս յօդուածին նիւթէն դուրս է, — որ ստորագրողս օդանաւի նոր գիւտ մը ունեցած ըլլալով, հին և նոր բոլոր տէրութեանց օդանաւերէն բոլորովին տարբեր, յոյս ունինք թէ մօտ առնէն մը երևան կը բերենք, եթէ մեզի կարենան օգնել նիւթապէս այն բարերարը, որոնց անունը յաւիտեան չպիտի մոռցուի այլ Հայ

պատմութեանց մէջ Ոսկի Տառերով տըպուի պիտի այս մեծահռչակ նոր գիւտին առթիւ:

ՍԵՂՈՒՄ ԺԻՅԵՐԺԵԱՆ

ՎԱՏԷ ՎԱՐԴԱՆ ՇԱՄԼԻ

(ՇԱՄԼԵԱՆ)

Գաֆիլէի ֆրանսերէն Le Progrès Թերթէն

(Փափագելով յարգել յիշատակը եզրպատահայ լրագրողներուն որոնք մամուլին և գեղեցիկ դպրութեանց նուիրեցին իրենց

Վահէ Շամլեան

կանքը, հաճոյքով կը հիւրընկալենք հետեւալ ծանօթութիւնները տաղանդաւոր հայ հրապարակագրի մը վրայ՝ որ, սկզբնաւորութիւնը Գահրիէի մէջ ընելէ յետոյ, Ամերիկայի մէջ մասնաւոր մեծ գնահատութեան արժանացաւ):